

SPORTENS FINALITET og PRÆSTATIONSPRINCIPPET

Sportens finalitet virker disciplinerende for rationaliteten i den globale økonomi. De olympiske lege er befordrende for præstationsprincippet over alt i det moderne samfund, uanset hvordan nationerne beskriver hinanden med ord som diktatur og demokrati.

De olympiske lege er så vigtig en begivenhed for den fritsatte selvforståelse, så spørgsmål om menneskerettigheder og ytringsfrihed må vige. Hensynet til de fordele, det giver, at leve sig ind i den form for finalitet og formålmæssighed, der dyrkes i legene, er så stor og af så disciplinerende betydning for alle i det moderne samfund, så ingen har råd til at tilsidesætte det af hensyn til andre ideologiske værdier.

Den internationale olympiske komite insisterede derfor ikke på, at det kommunistiske styre skulle overholde sit løfte fra 2001 om at lade alle former for information og beskrivelser omkring begivenhederne under de olympiske lege i Kina flyde frit rundt i den globaliserede nyhedsstrøm.

Censuren og selvcensuren legitimerede sig under dække af sportens uskyldige og værdineutrale funktioner, men skyldtes, at man vurderede at man ikke havde råd til at melde sig ud i forhold til så vigtig en manifestation af sporten med dens rationalitet og finalitet, som de olympiske lege er udtryk for.

Det kan godt være, at verdenshandelsorganisationens (WTO's) forsøg på at afstikke nye regler for den globale samhandel brød sammen i Doha-runden umiddelbart op til legene, men intet brud på de for den "fri" verden nok så fundamentale frihedsrettigheder kunne få nogen her til at droppe deres deltagelse i legene. Der er tale om en påfaldende illustration af prioriteringer, der regerer verden.

USA lod forhandlingerne om et nyt regelsæt for verdenssamhandelen falde, med falske begrundelser. De tekniske problemer, der var tilbage at forhandle om, var ubetydelige, men blev brugt som argumentet af USA for at forlade forhandlingerne. I virkeligheden vurderede man fra amerikansk

side, at man ikke havde fordel i at lade sig spinde ind i de restriktioner, en ny handelsaftale ville medføre.

USA er endnu den stærkeste i verdensøkonomien, og ved at konkurrencen på den stærkestes betingelser er mere til fordel for den stærke end den form for konkurrence, der reguleres på andet end den stærkestes betingelser. En ny handelsaftale kunne have svækket nogle af de fordele der er ved den stærkestes ret for USA. Man vil sine egne ulige fordele i det økonomiske system. De olympiske lege skal stimulere de sportslige billede på det at konkurrere på lige vilkår, men idealet gælder ikke i verdensøkonomien.

Sport og pædagogik

De sportslige målsætninger i de olympiske lege får hele verden til at fokusere på de samme provisoriske mål og styrer på den måde hele den moderne verdens samtidige opmærksomhed i et øjeblik med de verdensomspændende transmissioner fra de sportslige lege. Hele verden holder på den måde de betydninger op for sig, som de arrangerede olympiske lege er udtryk for. Her gælder de let forståelige målsætninger. De handler om højst, længst og mest i målbar form, dvs. nominelle kvantitativt indikerede mål.

Atleter, nationer og hold fra hele verden iscenesætter og organiserer gigantiske ressourcer for at kunne yde netop det, der gør den afgørende målbare forskel i det nøje regulerede og arrangerede øjeblik. De centrale forskelle er minimale. En centimeter højere end alle andre, en hundrededel af et sekund hurtigere, inden for netmaskerne eller uden for, gør forskellen for de enkelte, og alle lever sig ind i og fokuserer på disse i sig selv ubetydelige forskelle.

Hele verdens opmærksomhed disciplineres i samme omgang til at fokusere på den maksimerende form for stræbsomhed, de lettest målbare af alle former for formålmæssighed. Alene for at vise, at man kan springe højere end alle andre, springer alle, alt hvad de kan, eller man slår hinanden ud, alene for at vise at man kan.

Sport er om noget det ultimative sindbillede på den formålsløse formålmæssighed, disciplinen for disciplinens skyld, underholdning, eskapisme i forhold til mere eksistentielle spørgsmål. Sporten er den perfekte undskyldning for det at disciplinere psyken til det fremmedgørende liv i lønarbejdsinstitutionen.

I de fleste sammenhænge virker det patetisk, at gøre noget alene for at vise at man kan. Hvis man sigter på anerkendelsen for anerkendelsens skyld, mister den sin gyldighed. Det er ufrugtbart at skrive for at skrive, konkurrere for at konkurrere, leve for at overleve osv., men ikke i sport!

Opvurderingen af ekstremt ukomplicerede målsætninger ville ikke have haft nogen særlig gennemslagskraft i masserne, hvis ikke masserne netop vidste, at hele verdens opmærksomhed netop i dette øjeblik rettede sig mod den lille forskel, som arrangementet er centreret om.

Hele arrangementet, det gigantiske opbud af ressourcer, der går til i optakten til begivenheden, fremstår som understregningen af endemålets sensationelle status, finaliteten i konkurrencernes finaler.

Men man kunne lige så vel se den egentlige effekt af hele arrangementet som det, der ligger i eksternaliteterne, det at så meget kan ofres og fortrænges fra opmærksomheden til fordel for så lidt. Fuldstændigt på samme måde som lønarbejderen lærer at se på lønudbetalingen som formålet med de 8 timer vedkommende ofrer af sit liv på arbejdet hver dag.

Arrangementet er et fint sindbillede på idealiseringen i selvbeskrivelsen, som den finder sted på det personlige psykiske plan og på det sociale nationale plan. Det, man fokuserer på, når man tænker på sig selv, er altid et meget lille udsnit, som lever ved det mere, resten af en selv, som fokuserer på det mindre. Forberedelserne og prisen for at deltage i arrangementet glemmes til fordel for den potentielle sejr, finalen, kulminationen. Alle er tilsyneladende i stand til at glemme det hele til fordel for den i grunden latterlige lille forskel der gjorde udfaldet. Så meget for så lidt!

At så mange mennesker kan ofre så meget opmærksomhed på en lille forskel, at så lille en forskel kan optage og fordele så mange ressourcer, at så mange mennesker vil leve for at opnå netop det mål, at blive nr. 1 på en skala, der grundlæggende i sig selv ikke indeholder en kvalitativ forskel af nogen særlig betydning, men netop kun en kvantitativ meget lille forskel! Sporten kan i sandhed noget, som intet andet kan.

Forvekslingen af det kvantitative med det kvalitative sker i den erfaring, der centrerer sig om sporten. Man må kalde sport det perfekte sindbillede på den vestlige verdens fortrængning af det egentligt kreative moment bag kvaliteternes tilsynekomst, forvekslingen af kvantitet med kvalitet.

Kvaliteten i at fokusere så ensidigt på den minimale kvantitative forskel, som afgør finalen, det der ligger i finaliteten, formålmæssigheden i hele arrangementet og selve individets indlevelse i begivenheden er en hel anden end det der fokuseres på, altså resultatet. Selve det kreative moment bag det hele kan ikke være tema for sig selv, når opmærksomheden lader sig strukturere af sporten og dens primitive kriterier for sejren. Man må således være blind for sig selv for at kunne leve i sportens verden, dvs. man må være blind for sig selv og sin evne til at fortrænge hele sit kreative væsen for at kunne fortabe sig i erfaringen af det latterligt ligegyldige, som afgør hvem der er vinder eller taber. Forskellen er minimal, og evnen til at gøre det til det afgørende er alt, der hvor masse menneskets individ lever sig ind i sportens verden.

Det, at den globale menneskemasse fokuserer på den samme lille forskel, er med til at skabe den særlige form for lykke, der følger med, når individet mister sin individuelle rolle i forhold til betydningerne, når arrangementet fratager individet muligheden for at præge reglerne og betydningerne af samkvemmet. Individet føler sig aflastet i forhold til dagligdagens valgsituationer, når det kan leve sig ind i sporten, uden at have indflydelse på betydningerne af hændelserne, fordi de er defineret så enkelt og entydigt alene ved sportens rigide regler og mål for succes.

Den pinlige tvivl, der melder sig for individet i dets personlige daglige valgsituationer, er fortrængt til fordel for menneskemassens kollektive oplevelse. Her ved man, hvad det drejer sig om, og behøver ikke at vide af andet for en tid. Det er ekstremt aflastende for hverdagsmennesket, der er omgivet af meningsløshed, kedsomhed og dræbende offeritualer, lønarbejde.

Dagligdagen, hvor den enkelte kineser sætter sig til det trivielle arbejde ved maskinen for at sy tøj eller hvad som helst til den vestlige verdens købestærke forbrugere, er glemt for en tid. Den form for tvivl, der allerede var så udbredt i den vestlige verden ved industrialiseringens begyndelse, fordi man blev konfronteret med de ekstremt trivielle arbejdsgange, som den effektive form for masseproduktion medførte, er fortrængt fra den kinesiske fabriksarbejders bevidsthed i den tid, hvor han eller hun kan leve hen i sportens verden, og være et med nationens kamp for storhed.

Arbejdsdelingen gav sammen med inddragelsen af den moderne energitunge form for industriproduktion de kvantespring fremad, som er karakteristisk for den kapitaltunge form for produktion, men samtidigt de ulemper, der afstedkom den eksistentielle tvivl, der karakteriserede den vestlige verden i 60'erne og 70'erne, hvor den blev eksplicit i de brede masser.

Kina har ikke den samme tradition for individualisme. Men tvivlen over for produktionsformen vil melde sig, når og hvis tilpas mange kinesere nogensinde når op over det stadie, hvor den umiddelbare materielle nød er overvundet, sådan som den er hos os i øjeblikket.

Kineserne har sammen med de fremstormende økonomier overtaget de mest trivielle og arbejdstunge former for produktion i verdensøkonomien. Den økonomiske ulighed er gigantisk, og konkurrencen er alt andet end lige på det globale marked. Den vestlige verden har for længst overladt produktionen af de arbejdstunge varer, de trivielle arbejdsprocesser til kineserne og andre asiater, men har en lumsk fornemmelse af at arbejdsdelingen måske ikke varer ved. Sand økonomisk konkurrence på

lige vilkår er ikke hvad man vil her hos os, men kan ikke undgå at se, hvordan magtbalancen tipper mere og mere til kinesernes fordel.

De olympiske lege står for idealet om præstation og leg på lige vilkår og kompenserer for den virkelighed af ulighed, trivialitet og tvivl, der melder sig på det eksistentielle plan og i dagligdagen. I virkeligheden gav legene den privilegerede verden, hvad den vil have, og det kinesiske diktatur, hvad det vil have, lidt underholdning og et billede på en pædagogisk og præstationsfremmende selvbeskrivelse, der ikke svarer til noget.

Den velstillede vestlige verden bør være mere sportslig i sin indstilling til økonomien og mindre fikseret på det sportslige i de olympiske lege. For princippet om lige og fri konkurrence dyrkes i sporten og forhindres i den økonomiske verdensorden af den stærkes lov. Men det, at den vestlige verden for længst er blevet så økonomisk velstillet, at man nu tilsyneladende kun fortsætter med at optimere det økonomiske udkomme alene for sportens skyld, altså for at vise, at man kan, er en eksistentiel falliterklæring. Man fortsætter med at fokusere på de små ligegyldige forskelle og den meningsløse kvantitative økonomiske tilvækst for ikke at se det mere og sig selv og den formålsløse og på mange måder destruktive økonomiske formålmæssighed i øjnene. Det ekstreme spild af ressourcer, der ligger bag de velstilledes i grunden kedelige liv i materielt overforbrug og svineri, glemmes i sportens verden til fordel for den ligegyldige forskel.

Forfatter: Cand Phil Steen Ole Rasmussen (tlf 36 93 23 63)